

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinstvena Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Uprava za statistiku – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave prihoda i carina Crne Gore i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvat

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Statistika spoljne trgovine se obrađuje i publikuje po specijalnom sistemu trgovine.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987. godinom. U 2006. godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 4. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje odredišta kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši ili dalje obrađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Statistika spoljne trgovine se temelji na Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (Službeni list, broj 18/12 i 47/19); Sporazumu o međusobnoj saradnji Uprave za statistiku i Uprave carina Crne Gore od 22.06.2004. godine (Aneksi II od 20.01.2009. godine); Carinskim zakonima (Sl. list br. 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave (Sl.list, broj 03/2003 i 08/2007) i niz drugih uputstava.

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT;

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Revenue and Customs Administration of Montenegro each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

External trade statistics use special trade system for processing and publishing data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 2006, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 4. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

External trade statistics base on the Law on official statistics and official statistics system of Montenegro (Official Gazette No 18/12); Protocol of mutual cooperation in field of statistics of external trade statistics from 22.06.2004 (Annex II from 20.01. 2009.); Customs Laws (Official Gazette of Montenegro No 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006, and 21/2008), and the Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazette of Montenegro No 03/2003, and 08/2007), and other instructions.

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT;

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

16 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR

thous. EUR

	Vrijednost / Value					
	2018	2019	2020	2021	2022	
Ukupni izvoz	400 107	415 484	366 128	437 045	700 252	Total exports
Ukupan uvoz	2 553 580	2 600 771	2 105 170	2 505 115	3 533 838	Total import
Saldo robne razmjene	-2 153 473	-2 185 287	-1 739 042	-2 068 069	-2 833 586	Goods trade balance

16 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE
SA ČLANICAMA CEFTETRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO
AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	
Ukupno	366 128	437 045	700 252	2 105 170	2 505 115	3 533 838	Total
Ukupno CEFTA	165 074	188 844	291 728	606 694	713 493	925 351	Total CEFTA
Učešće CEFTE u CG	45%	43%	42%	29%	28%	26%	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	100 997	107 291	149 447	414 899	500 910	614 776	Republic of Serbia
Bosna i Hercegovina	22 364	33 386	90 561	119 352	128 895	179 131	Bosnia and Herzegovina
Albanija	12 969	19 954	20 088	39 726	42 783	68 150	Albania
Sjeverna Makedonija	5 117	4 661	7 064	25 708	31 835	36 220	North Macedonia
Kosovo	23 589	23 552	24 569	6 674	8 745	26 612	Kosovo
Moldavija	38	-	-	336	325	461	Moldavia

16 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports				
	2019	2020	2021	2022	
Ukupno	415 484	366 128	437 045	700 252	Total
Srbija	107 924	100 997	107 291	149 447	Serbia
Švajcarska	8 004	7 836	50 666	107 951	Switzerland
Bosna i Hercegovina	29 807	22 364	33 386	90 561	Bosnia and Herzegovina
Slovenija	25 422	35 832	22 017	51 072	Slovenia
Luksemburg	113	203	3 753	36 715	Luxembourg
Italija	11 299	10 172	25 293	31 959	Italia

16 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Uvoz / Imports				
	2019	2020	2021	2022	
Ukupno	2 600 771	2 105 170	2 505 115	3 533 838	Total
Srbija	500 439	414 899	500 910	614 776	Serbia
Kina	221 954	218 000	245 181	330 596	China
Grčka	156 081	91 615	148 487	289 142	Greece
Njemačka	244 169	204 073	231 157	272 015	Germany
Hrvatska	150 642	114 963	138 136	214 740	Croatia
Italija	185 023	134 557	155 500	197 594	Italy

16 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2019	2020	2021	2022	
UKUPNO	2 600 771	2 105 170	2 505 115	3 533 838	TOTAL
Evropa	2 195 644	1 723 134	2 073 368	2 847 110	Europe
Albanija	42 599	39 726	42 783	68 150	<i>Albania</i>
Austrija	47 094	41 068	34 829	36 582	<i>Austria</i>
Belgija-Luksemburg	18 345	18 144	23 899	26 146	<i>Belgium – Luxembourg</i>
Bosna i Hercegovina	163 196	119 352	128 895	179 131	<i>Bosnia and Herzegovina</i>
Bugarska	15 025	11 300	15 195	21 010	<i>Bulgaria</i>
Ujedinjeno Kraljevstvo	30 988	19 421	22 424	24 615	<i>United Kingdom</i>
Grčka	156 081	91 615	148 487	289 142	<i>Greece</i>
Danska	9 110	7 270	11 136	26 310	<i>Denmark</i>
Italija	185 023	134 557	155 500	197 594	<i>Italy</i>
Mađarska	24 110	21 879	24 368	29 702	<i>Hungary</i>
Njemačka	244 169	204 073	231 157	272 015	<i>Germany</i>
Slovenija	54 739	40 750	46 218	68 178	<i>Slovenia</i>
Republika Srbija	500 439	414 899	500 910	614 776	<i>Republic of Serbia</i>
Polska	49 735	37 888	43 966	60 392	<i>Poland</i>
Sjeverna Makedonija	30 601	25 708	31 835	36 220	<i>North Macedonia</i>
Rumunija	34 361	21 640	30 277	34 299	<i>Romania</i>
Ruska Federacija	9 214	9 298	10 596	8 828	<i>Russian Federation</i>
Hrvatska	150 642	114 963	138 136	214 740	<i>Croatia</i>
Francuska	59 237	44 242	48 528	70 659	<i>France</i>
Holandija	42 769	39 661	49 183	57 339	<i>Netherlands</i>
Češka Republika	41 252	23 789	32 091	36 039	<i>Czech Republic</i>
Švajcarska	38 220	40 041	53 378	134 613	<i>Switzerland</i>
Švedska	15 694	12 854	16 631	27 849	<i>Sweden</i>
Španija	48 233	43 673	53 804	58 606	<i>Spain</i>
Turska	135 806	108 462	110 640	170 350	<i>Turkey</i>
Ostale zemlje	48 962	36 861	68 503	83 822	<i>Other countries</i>
Azija	341 052	316 025	355 763	508 724	Asia
Iran	572	551	1 346	1 618	<i>Iran</i>
Izrael	2 027	2 193	10 972	9 741	<i>Israel</i>
Indija	20 572	11 315	10 440	14 286	<i>India</i>
Indonezija	7 501	5 656	5 591	7 102	<i>Indonesia</i>
Japan	22 795	17 125	16 049	30 422	<i>Japan</i>
Kina	221 954	218 000	245 181	330 596	<i>China</i>
Koreja	13 132	11 412	12 002	37 265	<i>Korea</i>
Sirija	-	-	9	114	<i>Syrian Arab Republic</i>
Tajland	5 017	4 434	3 986	5 111	<i>Thailand</i>
Hong Kong	771	643	514	375	<i>Hong Kong</i>
Ostale zemlje	46 711	44 698	49 673	72 094	<i>Other countries</i>
Afrika	8 604	7 325	9 359	15 231	Africa
Alžir	2 450	2 011	3 060	2 936	<i>Algeria</i>
Obala Slonovače	6	6	32	27	<i>Ivory Coast</i>
Egipat	1 851	2 154	1 524	5 148	<i>Egypt</i>
Etiopija	10	5	9	24	<i>Ethiopia</i>
Kenija	144	115	325	345	<i>Kenia</i>
Libijska Arapska Džamahirija	-	-	-	-	<i>Libyan Arab Jamahiriya</i>
Tunis	992	689	637	1 088	<i>Tunis</i>
Ostale zemlje	3 151	2 345	3 772	5 663	<i>Other countries</i>
Amerika	53 718	57 875	65 578	161 481	America
Kanada	1 707	3 167	3 745	3 497	<i>Canada</i>
Panama	57	22	24	21	<i>Panama</i>
SAD	25 488	31 955	29 752	35 791	<i>USA</i>
Argentina	2 575	1 587	4 104	3 852	<i>Argentina</i>
Brazil	9 787	8 372	11 929	23 461	<i>Brazil</i>
Ekvador	6 380	5 927	7 078	6 012	<i>Ecuador</i>
Kolumbija	928	618	656	3 187	<i>Columbia</i>
Peru	266	168	290	341	<i>Peru</i>
Djevičanska ostrva	-	-	-	-	<i>The Virgin Islands</i>
Ostale zemlje	6 530	6 060	7 999	85 319	<i>Other countries</i>
Australija i Okeanija	1 754	811	1 047	1 291	Australia and Oceania
Australija	1 088	465	619	801	<i>Australia</i>
Novi Zeland	612	337	410	479	<i>New Zealand</i>
Ostale zemlje	54	9	18	11	<i>Other countries</i>

16 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2019	2020	2021	2022	
UKUPNO	415 484	366 128	437 045	700 252	TOTAL
Evropa	390 413	331 435	411 091	646 720	Europe
Albanija	13 255	12 969	19 954	20 088	<i>Albania</i>
Austrija	3 083	10 625	2 115	3 023	<i>Austria</i>
Belgija-Luksemburg	866	605	4 187	37 420	<i>Belgium – Luxembourg</i>
Bosna i Hercegovina	29 807	22 364	33 386	90 561	<i>Bosnia and Herzegovina</i>
Bugarska	1 673	458	820	1 226	<i>Bulgaria</i>
Ujedinjeno Kraljevstvo	6 403	3 346	1 389	3 504	<i>United Kingdom</i>
Grčka	2 064	4 340	11 208	1 329	<i>Greece</i>
Danska	1 822	748	697	9 537	<i>Denmark</i>
Italija	11 299	10 172	25 293	31 959	<i>Italy</i>
Mađarska	44 958	22 513	6 540	6 141	<i>Hungary</i>
Njemačka	15 484	17 279	20 311	19 942	<i>Germany</i>
Slovenija	25 422	35 832	22 017	51 072	<i>Slovenia</i>
Republika Srbija	107 924	100 997	107 291	149 447	<i>Republic of Serbia</i>
Poljska	13 755	12 086	15 163	16 647	<i>Poland</i>
Sjeverna Makedonija	5 405	5 117	4 661	7 064	<i>North Macedonia</i>
Rumunija	605	1 157	547	352	<i>Romania</i>
Ruska federacija	1 801	1 406	2 348	448	<i>Russian Federation</i>
Hrvatska	3 051	2 959	3 702	7 069	<i>Croatia</i>
Francuska	1 449	597	2 187	3 153	<i>France</i>
Holandija	2 363	2 186	1 552	1 641	<i>Netherlands</i>
Češka Republika	19 673	11 524	11 237	14 853	<i>Czech Republic</i>
Švajcarska	8 004	7 836	50 666	107 951	<i>Switzerland</i>
Švedska	3 149	2 368	2 257	1 638	<i>Sweden</i>
Španija	1 179	931	3 761	3 899	<i>Spain</i>
Turska	14 318	13 477	24 180	15 761	<i>Turkey</i>
Kipar	476	146	333	60	<i>Cyprus</i>
Ostale zemlje	51 125	27 399	33 291	40 936	<i>Other countries</i>
Azija	20 119	27 123	15 448	44 448	Asia
Gruzija	39	-	118	279	<i>Georgia</i>
Iran	-	-	6	-	<i>Iran</i>
Irak	-	-	1	6	<i>Irak</i>
Izrael	101	384	434	174	<i>Israel</i>
Indija	68	16	347	71	<i>India</i>
Indonezija	-	233	1	1	<i>Indonesia</i>
Japan	299	360	175	331	<i>Japan</i>
Kina	17 413	22 136	5 683	12 851	<i>China</i>
Koreja	239	298	278	596	<i>Korea</i>
Sirija	-	-	-	-	<i>Syrian Arab Republic</i>
Tajland	5	49	4	1	<i>Thailand</i>
Hong Kong	74	41	1 842	20 837	<i>Hong Kong</i>
Ostale zemlje	1 881	3 606	6 559	9 301	<i>Other countries</i>
Afrika	2 555	4 379	5 759	3 280	Africa
Alžir	-	-	-	-	<i>Algeria</i>
Obala Slonovače	-	15	-	-	<i>Ivory Coast</i>
Egipat	887	1 090	1 294	177	<i>Egypt</i>
Etiopija	-	558	-	322	<i>Ethiopia</i>
Libijska Arapska Džamaharija	1 053	1 504	3 033	-	<i>Libyan Arab Jamahiriya</i>
Mali	-	-	-	-	<i>Mali</i>
Tunis	-	-	6	-	<i>Tunis</i>
Ostale zemlje	615	1 212	1 426	2 781	<i>Other countries</i>
Amerika	2 260	3 097	4 619	5 591	America
Kanada	173	128	258	245	<i>Canada</i>
Panama	-	14	8	-	<i>Panama</i>
SAD	1 840	2 164	2 907	3 612	<i>USA</i>
Argentina	1	-	1	16	<i>Argentina</i>
Brazil	25	11	15	22	<i>Brazil</i>
Ekvador	-	-	53	75	<i>Ecuador</i>
Kolumbija	-	1	1	-	<i>Columbia</i>
Peru	-	-	1	-	<i>Peru</i>
Djevičanska ostrva	-	-	-	-	<i>The Virgin Islands</i>
Ostale zemlje	221	779	1 376	1 620	<i>Other countries</i>
Australija i Okeanija	137	93	127	213	Australia and Oceania
Australija	134	89	126	210	<i>Australia</i>
Novi Zeland	2	1	1	2	<i>New Zealand</i>
Ostale zemlje	1	3	-	-	<i>Other countries</i>

16 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	
Ukupno	366 128	437 045	700 252	2 105 170	2 505 115	3 533 838	Total
Evropska unija ¹⁾	141 053	136 103	212 186	948 838	1 144 356	1 560 768	European Union ¹⁾
Ostale evropske zemlje	190 383	274 988	488 066	774 296	929 011	1 973 070	Other European countries
Amerika	3 097	4 619	5 591	57 875	65 578	161 481	America
Azija	27 123	15 448	44 448	316 025	355 763	508 724	Asia
Afrika	4 379	5 759	3 280	7 325	9 359	15 231	Africa
Australija i Novi Zeland	93	127	213	811	1 047	1 291	Australia and New Zealand

¹⁾ Od januara 2021. godine, podaci spoljnotrgovinske robne razmjene sa Ujedinjenim Kraljevstvom su isključeni iz podataka Evropske unije.

¹⁾ Since January 2021 the data on ITGS with the UK are excluded from the EU data.

16 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹⁾EXPORT AND IMPORT BY SITC GOODS SECTIONS¹⁾

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	
Ukupno	366 128	437 045	700 252	2 105 170	2 505 115	3 533 838	Total
Hrana i žive životinje	28 634	32 981	43 042	394 854	479 438	636 242	Food and live animals
Piće i duvan	19 081	24 640	18 100	60 293	88 843	119 301	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	81 233	101 071	91 698	41 674	50 800	26 489	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	59 718	80 882	209 884	166 583	284 314	616 815	Mineral fuels and lubricants
Životinjska i biljna ulja i masti	536	817	1 444	12 251	18 846	29 036	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	30 432	29 811	41 489	271 642	329 006	346 276	Chemical products
Proizvodi svrstani po materijalu	77 919	101 603	199 598	371 511	409 732	618 171	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	37 639	46 304	66 327	485 015	513 386	709 935	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	22 937	18 936	28 670	297 378	330 667	431 506	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	8 000	-	-	3 970	83	67	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev. 4

¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev.4

